

Universitätsbibliothek Wuppertal

Q. Horatii Flacci Epistolae Omnes, Qvae Extant

Horatius Flaccus, Quintus

Basilae, 1615

Epistola III. Ad Iulium Florum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1477)

etur Corydon Eclog. 2. Rusticus es, Corydon, id est, stultus. ubi Servius annotat, arguit se stultitiae, quod eum se sperat placare muneribus, qui potest habere meliora. Ita Fab Quintil. lib. 2. cap. 11. dicit manus indoctas & rusticas, & Cicer. lib. 3. de offic. urgent sane rustice, negant enim posse. & in eo perstant.

y Hoc etiam μετανομικός dicitur, quod locus, id est, alveus fluminis sumatur pro aquis volubilibus, ut eas Od. 11. 4. ad finem. vocavit.

y Hoc verbum ab animatis ad inanimata traductum est: deinde sylva metonymiam habet adjuncti pro tellure, ubi sylva prius steterat, pro, tellus ante a boribus occupata versatur & perstringitur rigido vomere.

aa Epanodos est, ejusdem soni regressio circa principium & medium.

bb Metonymia materiae pro nummis aureis & aëris.

cc Metaphora a corpore ad animum, pro, sit possessor vacuus ab omnibus vitiis & affectibus pravis, si vult bene uti rebus partis. in hac autem sententia proverbiali, quae videtur de promta e lib. 1. de leg. bus Platonis

& post repetita lib. 2. Rhetor. ab Aristotele, quidam fortassis existimabunt τὸ valeat non ad statum animi τροπικῶς referendum, sed ad bonum corporis habitum, persuaasi illo veterum popularium ordine, qui est in loco

Platonis modò citato sic constitutus, ἡγέτης μὲν ὁ γίγνεται, ἡδὺν δὲ δὲ ἡδύς, τὸ δὲ τρίτον, ἰσχυρὸς, τὸ τετάρτον δὲ πλεῖστος, ἡβελὸς, ἀλλ' ὁ δὲ βέλτερον. Sanitas praecedit, pulcritudo est loco secundo, robur tertio, divitiæ quarto, non cœca, sed acutum cernentes.

Verùm quum hæc quatuor sedare turbidos animi motus, pravosque affectus corrigere nequeant, puto verbum valeat ad sanitatem mentis referendum, atque requirendum, ut sit unà mens sana in corpore sano: quale Plebeius quidam Satyrâ 3. lib. 2. desiderat in Agamemnone, Stas animo, es purum est vitio tibi, quum tumidum est cor?

Quia in Dialecticis hoc enuntiatum est comparatè, non simpliciter, acceptum, ephagetica metaphora videtur notanda, Ira insaniam brevi assimilatur, vel est velut brevis insaniam. Fuitque paulò antè insanti Tyranni synecdoche statuenda generis per enallagen numeri, pro Phalaride atque similibus sævitiam principibus aliis.

40

dd Quia ex Diogenè Laertio in Zenone: Intellegimus τὸν θυμὸν εἶναι ὁρμητὴν ἀρχαίῳ ἡθῶν ἢ ἀρχαίῳ ἡθῶν ἢ ἀρχαίῳ ἡθῶν, dicimus in (animum regere) esse metonymiam subiecti pro ipsi adjuncta perturbatione tali, quam mature curat repressam: quo tropo Græce dicitur δάμνη θυμὸν, iram mordeas, id est, reprimas primam illam animi commotionem: quod mihi videtur verbum illud postremæ legis divinæ pertinere, ἢ ἐπιθυμῶν.

ee Anaphora est, & metaphora duplex in frænis & catena, unde sit allegoria pro, instrue & orna sanctissimis grauiissimisque præceptis & institutis Philosophiæ tuum animum: verùm hic intellige meliorem hominis partem e mente divina delibatam, non affectum illum, quem monet regendum rationi minime obsequentem.

ff Synecdoche est generis pro equisone, quem Græci ἰσπιδύμιον vocant, ut modò dixi.

gg Translatum ab hominibus, qui sub imperatoribus ære & stipendio merent, & militarem navant operam, ad canes, qui persequuntur feras in sylvis.

hh Sumtum quoque est hoc ab infantibus, qui fugunt ubera nutricum, ut doceat sapientiam unà fere cum lacte animo pueri instillandam esse, quum adhuc ille est purus, nullisque malis exemplis contaminatus, pravisque documentis pollutus nullâque labe culâ aspersus.

ii Synecdoche est partis pro integra oratione de honesto & virtute.

hk Allegoria est e stadio dromis, qui spatium sexcentum pedum decurrere solebant, sed ab hujusmodi cursu certantibus, qui non admodum ambitione curabant antevertere vel anteverti a suis syndromis, ad contingendam primi metam: atque idcirco illi se vinci facile patiebantur: præsertim quum summâ familiaritate & amicitia cum ipsis essent conjuncti, ad significandam Philosophici maturitatem & aequalitatem. Hoc genus allegoriæ est per familiare omnibus fere scriptoribus nec solum profanis, sed divinis etiam atque sacris, ut D. Pau. 1. ad Corinth. c. 9. v. 13. & Philip. c. 3. v. 14.

EPISTOLA III. AD IVLIVM FLORVM.

Theticum.

Quò callidius Poeta rationem præcipiendi Floro de studio Philosophiæ, & fratetna concordia susciperet dissimulatâ percontatione quæsiuit primùm ex ipso, quid viri tam armorum quàm litterarum periti, & ipsemet agerent in castris Claudii Tiberii Neronis Cæsaris.

I Vli Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Augusti privignus, scire laboro,
Thracane vos, Hebrusne anivali compede vincit
Etus.

An b freta vicinas inter currentia turre,
An pingues Asiae campi collesq, morantur?

2 Quid studiosa cohors operum struit? hac quoq,
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit? (curo, 50

3 Bella quis & paces longum diffundit in avum?

4 Quid Titius Romana brevi venturus in ora,
Pindarici 8 fontis qui non expalluit haustus
Fastidire lacus, & rivus ausus apertos?

Ut valet: ut meminit nostri: b fidibusne Latinis
Thebanos aptare modos studet auspice Musâ?
An tragica deservit & ampullatur in arte?
4 Quid mihi Celsus agit monitus, multumq, monendus

m Provat as ut querat opes, & tangere vitet
Scripta, Palatinus quæcunq, recepit n Apollo.
Ne, si forte suas repetitum venerit olim
Grex avium plumas moveat corniculæ risum,
Furtivis nudata o coloribus? Ipse quid audes?
Quæ circumvolitas p agilis thyma? non tibi parvum
Ingenium, non insultum est, nec turpiter hirtum
Sen

Seu linguam caussis & acuis: seu civica jura
 Respondere paras: seu condis amabile carmen:
 Prima ferēs & edere vitricis premia: & quod si
 Frigida curarum fomenta relinquere posses,
 Quō te caelestis sapientia duceret ires.
 Hoc opus, hoc studiū parvis properemus & ampli,
 Si patriæ volumus, si nobis vivere cari.

7 Debes hoc etiam rescribere, si tibi curā,
 Quante conveniat Munatius: an male & sarta
 Gratiane quicquam coit, ac rescinditur? at vos
 Seu calidus sanguis seu rerum inscitia vexat,
 Indomitā cervice feros: ubicunque locorum
 Vivitis indigni fraternum rumpere fœdus.
 8 Pascitur in vestrum reditum vota juvenca.

Analysis Dialectica.

Initid generatim quæritur, ubi Imperator militet, quibusq; cum populis bellum gerat, quid etiā commententur & meditentur circum ipsum tot viti doctrinā & ingenio clari: in quali percontatione equidem statuo partem Epistolæ priorē, ut posteriorem in præceptione: ac de locis primū castrorum & exercitus, deinde de personis inquirat, quum se in dubio scribit esse, bellū mne Cæsar faciat in Thracia & Asia, an in mari Hellepontico, ubi Tiberius e causa conservante & tuente describitur, ut Hebrus & fretum Helleponticum & Asia e suis attributis, quod ille, ubi e Livia Drusilla, sicut Drusus, natus fuisset, postea factus sit privignus Octaviano Augusto, qui matrem ipsius duxit uxorem, Scriboniā repudiatā. Possit etiam hoc argumentum esse e categoria relatorum. Augustus fuit vitricus Claudii: hic igitur fuit illius privignus: quod mihi videtur magis probandum: nec tamen vis illa conservandi ac tuendi ab hac mutua affectione habebit. Quod etiam flumen illud Thraciæ sit gelu constrixtum: fretum deniq; Lesbo & Abydo urbibus e regione sitis ornatum, & Asia soli fecunditate valde celebrata.

2. Jam inquiruntur hominum personæ, ut ex illis iudicet, qui digniores, & ad res Augusti tam in bello, quàm in pace gestas scribendas aptiores.

3. Hujus ingenium perspexerat antè natum ad aliquod opus aggrediendum. Itaque ex adjunctis & majorum comparatione sic de eo loquitur, quasi magnū & memorabile nomen brevi esset adepturus publicā prædicatione scripturæ: quod non solum ausus sit spernere mediocres Poetas, quos prius conlectabatur: verum etiam ipsum immensum, sublimem Pindarum, qui aliis semper visus est inimitabilis, conatus sit imitari versibus Latinis. Intelligimus tamen ex Porphyriōne hæc esse posse sumi.

4. Quia hic Celsus alienæ scripturæ laudem sibi impudenter arrogare solebat, movetur e diversis & paribus, ut in posterū a scriptis furtivis abstineat: sed ipse aliquid in sua officina cudat: quod postea in publicum possit cum maximo ipsius honore prodire: contra, si facere perget, non minus ipsum fore omnibus ridiculū, quàm olim fuerit cornicula plumis aliarum avium spoliata, quibus antea superbè & insolenter gloriabatur.

5. Jam ex antecedentibus tibi constat, quā insinuatione ad alteram Epistolæ partem accedat, de præcipiendi ratione, quam nunc instituit ex adjuncta ingenii bonitate, & etriplici subjecto, ut hac

laudis titillatione stimulus, libentius studium Philosophicum amplectetur, & philadelphiam, i. amorem & concordiam cum fratre suo confirmet, relicta cogitationum anxietate. Dicit igitur illum eximio & præstanti ingenio esse: illi primas partes in causis forensibus agendis faciliè ab omnibus concedi: illi easdem in jurisprudentia, quoties jus publicè civibus respondet: denique parem honoris gradum tribui in præclara poetica.

Quum Horatius animadvertisset, Florum abuti facultatibus his, eloquentiā jurisprudentiā & Poeticā ad ambitionem & opum cupiditatem, quæ nemo sine acutissimo morfu curarum persequatur, monet, ut se inde transferat ad studium sapientiæ, cujus præceptis ad summam virtutem, immortalēque gloriam perventurus sit. Ratio cohortationis est ex efficientia sapientiæ, & absumptivitas ita concluditur, & iudicatur: Qui valedicet artibus homines ad ambitionem & cupiditatem sollicitantibus, & se referet ad cultum sapientiæ, ista tranquillitatem, & gloriam immortalē consequetur: studium igitur sapientiæ in primis excolatur, a nobis cujuscunq; simus conditionis, obscuræ sive claræ, primū in augenda Repub. deinde in privata: quia sapiens manent in gloria, qui solum curant privatam, neglecta communi. Huc certè nos vocat naturalis quædā & necessaria causa & Euripid. 8.—*ὄνα δὲ δῖος ἐχέει παλεῖδος ἐξ ἴσων πάντας. i. Inheret omnibus e necessitate quadam, ut ament patriam: Quamobrem Seneca lib. 1. de Clementia definit hominem, ut sit animal sociale communi bono genitum: quod pertinet illud Lucani. Nec sibi, sed soli genitum se reddere mundo. Eodem illud Juvenalis Satyra. 9.*

*Principio inducit communis conditor illis
 Tantum animam, nobis animum quoque, mutuus ut nos
 Adfectus petere auxilium, & prestare juberet.*

7. Nunc ita se præstat suamorem mutui inter Florum & Munatium fratres amoris, ut modò præceptorem vivendi gloriosè & quietè. Argumentum autem suasionis videtur esse e paribus, & adjunctis, ut frater fratrem, & res ipsius tantum debeat curare, quantum sanguinis vinculum videtur postulare: quod si dissensione & discordiā fortè disruptum sit, manet utrumq; grave periculum famæ.

8. Hæc quidem gratulationis prædictio mihi videtur adhiberi ad conciliandos fratrum animos, quam fortassis illi fallere verebuntur, præsertim a communi utriusq; profectam.

Enarratio Grammatica.

Flore.] Non est aliunde petendum, quis hic Julius Florus fuerit, nisi ab hoc ipso Poeta, qui præter alias ingenii dotes hic memoratas sic illum affatur Epist. 2. lib. 2. versu. 1.

Flore bono clarog, fidelis amice Neroni.
 undè non est dubium, quin hic etiam comes fuerit Tib. Claudii Neronis ex illa doctorum virorum cohorte, quā vallatus Imperator literarum & literatorum studiosus tantum non ire solebat.

Claudius.] De Tiberio Claudio Nerone, qui Augusto vitrico fuit successor in majestatem imperatoriam, nō sunt plura hic referenda, quū de ipsius genere & vita in manibus habeatur hystoria multorū, maxime Livii Sueto. Dionis, undè dicas, quod hic fortasse desiderares.

Privignus.] Privignus a Festo descriptione declaratur, qui antequam mater secundò nuberet, est progenitus

bus: & quæ gote est dici ex parte patris, qui natus est ante v-
xorem illius secundum: quales vulgò appellantur filia-
stri & filialtra, Gall. beaux & belles filles. Pri enim anti-
qui pro pra dixerunt, πρὸς ὄν & Græcè.

Thracane.] Monimus Od. 16. l. 1. Thracæ & Thra-
ca Poetis usitata, ut Thracia oratoribus & historicis,
vnde etiam repete vocis etymon, & topograpiam, in
qua ponitur Hebrus flumen, & Od. 25. lib. 1. sodalis hy-
emis vocatur.

Anfrosia.] Hellepontum intelligit, ad cuius op-
posita littora duæ urbes sitæ sunt; Sestus & Aby-
dus, de quarum intervallo sic Eust. th. lib. 2. Iliad.
κατὰ τὸν Γεωγράφον διέχουσιν ἀλλήλων Σέσθου καὶ Ἀβυδῶν
τριάκοντα πλεῖστα ἀπὸ λιμῆνός ἐστις λιμένας, auctore Geogra-
pho Sestus & Abydus distant inter se triginta stadia ab u-
no littore ad alterum. quod spatium Xerxes ponte tra-
vit, undè Lucan. l. 1.

Xerxes pontibus admovit tum Seston Abydo.

Hæc quidem fuit in Asiâ patria Leandri: illa ve-
rò in Europa patria Herus puellæ: de quibus Ovid.
in Epist. & Musæus, De utraq; urbe vide Strab. l. 13.
& Melam l. 2.

Milites oris.] Hic militare de belli duce, non so-
lùm de milite dicitur: quod quidam putant καταχρησι-
κόν, fortassè ducti notatione vocis, quam in Gram-
maticis Od. 3. l. 1. posuimus, quod militare sit
actio hominis collectivi & gregarii, non ducis aut
Imperatoris. Græci autem τὰ στρατεύειν καὶ στρατεύειν
usurpant de utroque, sed illa distinguunt syntaxi: nam
στρατεύειν καὶ στρατεύειν vel ἐπιπύνα est exercitum du-
cere in aliquem vel locum vel regionem, aut bel-
lùm inferre: sed cum casu dandi vel cum ὑπὸ ἐστ
mèrè stipendium sub aliquo, ut στρατεύειν Καίσαρι vel ὑπὸ
Καίσαρος, facere stipendia sub Cesare: hoc est militis, il-
lud ducis.

Turres.] Varro l. 4. de ling. Lat. tradit τὸ τῦρρι δι-
είατορῆς: quod hæc prospiciat ante alios. Ita He-
bræi τὸ τῦρρα, ante murale & arcem interpretantur,
sicut Græci τὸ πύργον definiunt, τὸ φυλακτικόν καὶ προ-
μαχικόν, propugnaculum. & Eustath. in Iliad. l. 1. no-
tat πύργον λέγεσθαι καὶ ὁμοίωσιν τῶν οἰκοδομημένων διὰ τὴν
τῶν στρατιωτῶν πύκνωσιν, dici per similitudinem a edificiorum
a densitate militum.

Adorantur.] Sic Cic. ad Attic. Epist. 4. Quid te A-
pulia moretur: pro quo etiam usurpat teneo, ut lib. 16. 45
Epistol. ad fam. Epist. 9. Si id non tener, advola.

Quid operum.] Pro quo Cic. dicit i. de Nat. Deor.
opera moluntur & utrumque conjungit pro Cluentio,
struere & moliri aliquid alteri.

Colours.] Veriverbium hujus vocis vide in Gram-
mat. Od. 3. lib. 1. Item ipsius patres.

Quoq; curo.] Videtur dictum ἐπιτηδεύω, pro supe-
riori, laboro, vel quero scire.

Sumit.] Græca est & Poetica syntaxis. Græci e-
nim dicunt ὑπολαμβάνω ἐκφέρειν τὸ εἰς οἶκον, hoc susce-
pi in edes ferendum. Cic. quoque dicit l. 16. ad Attic.
hoc pro conjunctione & benevolentia nostra mihi susse-
pi ut id a te peterem, non petere, ut hic: pro, quis sumit
scribendas Augusti victorias, vel, ut scribat & memo-
ria prodant.

Expalluit.] Sic loquutus est Od. 12. l. 1. quem sumes
utrum celebrare Clio? non veritus est hatirire, de qua
syntaxi neutrorum verborum cum accusativis dictum
est Od. 37. l. 1. ubi est hoc ipsum verbum.

Ut valet?] Sic loquitur Plautus in Persa, ut valet?
Item, ut munus muro tibi v. sum est oppidum? pro-
quomodo.

Et dicitur.] Pro, studetne e Græco Pindaro face-

re Latinum? sic loquutus est Od. 12. l. 2.

Nolis longa fere bella Numantie

Aptari mollibus citharæ modis.

Desaut tragica in arte.] Hoc potest rectè explica-
ri per illud Epist. 1. l. 2. sperat tragica? Id est verstrag-
gicos fundit: hic deest ἐπιτραγικόν, ut Græci loquuntur,
pro valde sævit, ut in defringere in Milite glorio. Plaut.
nisi hercle defregeris talos, ut etiam in debacchari, &
similibus, qualia Donat. aliquot locis notavit in Teren.
de amare, de jerare, demirari. Interdū etiam est εὐτραγικόν,
ut illud Aen. 4.

Dum pe ag d sævit hyems.

id est, dum tempesta se remittit, ut Donatus ad signi-
ficat in hoc ipso verbo, quod pro defervisse scribit aliàs
legi defævisse. Adelph. Act. 1. sc. 2. sperabam jam deferv-
visse adolescentiam: defervisse, quasi deorsum a fervore
tenuisse, ut defævisse, deorsum a sævitiâ posset dici.

Ampullatur. i. confectaturne grandiloquum sty-
lum & inflatum, vel scribitne & facit poema tumi-
dum & magnificum? Hoc autem verbum, ampullari
valet idem, quod pigmentis Rhetoricis, & ver-
bis lesquipedalibus, id est, magnificentissimis, & gra-
vissimè sonantibus uti: In quibus rectè proferen-
dis opus est ore valdè diducto & dilatato, quod Græ-
ci dicunt, ut Helychius: συμπλέειν καὶ συμπυκνῶναι καὶ
ἀκροθίζειν, proferre verba buccam implentia, cuius-
modi est hoc Aristophanis in Ranis, quum Aeschyl-
lum appellat κομποκαλοφρήμονα, qui gravi & ampul-
los a verborum juncturâ uteretur. Eam autem oris
vastitatem ferè verba ex multis conjuncta, qualia
familiariter usurpat hic Græcus comicus, requi-
runt.

Quid mihi Celsus, &c.] Quidam annotarunt τὸ μὴ
esse παρέλκον, ut Eclogâ 8. Tu mihi seu magni, & c. ubi ta-
men Servius supplet, Tu, o Auguste, faveas mihi.

Monitus.] Monemus consilio: hortamur impulsu,
ait Donat. in Hecy. Act. 1. ut alibi quoq; annotatum
est, te sedulo & moneo & hortor.

Palatinus.] De hac Bibliotheca repete e Gram. Od.
31. quod potest hunc locum illustrare.

Cornicula.] Hinc Apologum alii graculo affin-
gunt, ut Themistiis, non corniculæ. Utrilibet autem
tribueris, nihilo infirmius futurum est argumentum
admonitionis.

Movere risum.] Hom. solet dicere ἐνδύειν γέλωτα ἢ
τὸ χέρι, ut Iliad. a. sub finem Ἄσβετος δ' ἄσ' ἐν ἄσπετο γέ-
λωσ μακάρεσσι θεοῖσιν. Risus inextinctus Divi beati exci-
tatus est. ubi Scholiastes notavit, ἀνδρὶ ἐκ τῆς θερμο-
πῆς τὸν γέλωτα γινώσκουσιν περιμύνησιν ὡς τὴν ἐλπίδα, signifi-
cat e quadam caloris copia, tanquam e materia, nasci ri-
sum, quem vocant helen. sed medici Philosophi paullò
alter sentiunt, dum ex effectu ipsius affirmant τὸν γέ-
λωτα μὴ εἶναι τὸ τῆς θερμότητος ἀίτιον, risum esse causam vel
effectorem calefaciendi corporis. Oratores γέλωτα πνιπῶ-
σεν χεῖρας κινῶν, ὡς εἰσὶν δάκρυα ποιεῖσαι, μὴ χαλᾶ δάκρυα dicunt.

Quæ circum volitas.] Pro, undè futuro poemati qua-
ris materiam, & flores decerpis ad concinnos & suavi-
lòquos versus? Amabile carmen condere dicitur Græcè
ἡμῶν ἐπὶ ποιῆν

Ingenium.] Donat. definitione sic hanc vocem de-
clarat, ut ingenium sit naturalis sapientia in homine, id
est, naturaliter in eo ingenta & insititia.

Jura civicæ.] Dicit, ut Ovid. 1. Falto. civicæ pro iropi-
dis quum tulit arm: reus. sic 3. Od. 2. Memia h stica.
pro quibus Orator diceret civilia & h stilia, præter-
quam civicam coronam: de qua vide Agellū lib. 5. cap. 6.

Feres premia] Simplex est pro conjuncto aufere &
accipere, ut in Pleud. Plauti: dimidē aui plus hinc feres.

Edera.] De edera dictum est in Grammat. Od. 1. & 36. l. 1.

Hoc opus.] Sic dixit Od. 2. l. 3. Properare pecuniam indigno heredi, & deproperare coronas: Od. 7. l. 2. quorum vide interpretationem. Hic autem interpretor, Properemus hoc opus, summâ ope nitamur, ne mordacibus curis ambitionis & cupiditatis animos nostros conficiamus.

Parvi & ampli, &c.] E definitione amplitudinis quæ est l. 2. de inventione, cognoscitur quid τὸ ἀπλῆν valeat amplitudo est potentia aut majestatis, aut aliquarum copiarum magna abundantia: unde videtur latius patere, quàm auctoritas vel dignitas: quibuscunq; enim valemus aut animi aut corporis aut Fortunæ bonis, ea omnia complectitur nomen amplitudinis: quibus qui destituuntur, parvi habentur. Sic ex oppositis constat versus ille Odes 3. lib. 3.

Defino magna modis tenuare parvæ. Attamen quia est latioris significatus τὸ ἀπλῆν, quam magnus; (& videtur propè sonare quæ Græcum ἀπείρητος). i. incomprehensibilis. oppositio est hic gravior: quod ita esse comperies in notis ad verba Od. 14. l. 2. qui ter amplum Geryonem, &c. ubi docuimus Ciceronis exemplis τὸ ἀπλῆν subitui solitum τῷ μεγάλῳ per auxilio.

Vivere cari.] Quod Græce dicitur, εἰ βολοίμεθα φίλοι καὶ ἀγαπῆτοὶ τῇ πατρὶδι βίβιομεν. πατρικῶς enim carum sumitur pro, si volumus esse grati patriæ vel amari ab ea, ut Cic. sumit Catil 4. Hoc commune patriæ solum cum sit carum, tum verò dulce atq; iucundum. Itaque ἴνα φίλοι μὴ ἡμεῖς, εἴμεν αὖ φίλοι διὰ τῶν ἡμῶν πράξεων καλῶν ἢ ἀμετῶν, honeste factis præstemus nos amabiles.

Si tibi cura] Bisariam hic locus legitur. Quidam quum sit, legunt, ellipsin τῆς ἀν, explent & ita explicant: tu Flore, debes ad me scribere, an Munatius frater tuus tanta te fiat, tantæque sit tibi curæ, quantæ deceat fratrem esse fratri: Alii censent Hellenismum esse, in quo τὸ εἰ non semper connectit sententias, sed interdum ad dubitando suspendit, ut apud Xenophontem ἐπὶ ἡρώτα εἰ ἐλάεσθαι quærebatur an dixisset. Item Lucianus πειράσασθαι μέμνηται: fac periculum & explora an ego insaniam. Hoc quidem certe multis in locis Poeta imitatus est, idque maxime cum verbo possum, ut Epist. 7. hujus libri, ἴσπισσε, si possim, quod Græci dicerent ἐφορᾷ εἰ δυνατὰ μιν. Sic Xenophon Paed. 5. ἀλλὰ ἄλλοτε ἀλλὰ χεῖν πειρατῶν ἐφωρᾷ τὸ εἰ πεμελέτο, εἰ πε δέοντο verum ille interdum obsequians alibi observabat & diligenter curabat, num aliquid egerent. Item Epist. 6. Si posset certum. Item Epist. 1. li 2. S. dignè vertere posset. Quamvis autem hunc Hellenismum agnoscas, explenda tamen tibi erit ellipsis τῆς ἐστ.

Malè facta.] Pro hoc Suet. in Octav. 16. M. Antonii societatem semper dubiam & incertam reconciliatibusq; variis malè fultam abruptè tandè: ubi male legitur focillatam. Galli sententiam Poetæ sic interpretantur, une amittit malè fouldes & consue netsent & sed effact incontinent. Sedposito verborum aucupio cōsideremus, quanti sit ponderis ac momenti res, ad quam Poeta Florum hortetur: in quo certe Horatius mihi videtur

imitari Socratem, qui, sicut refert Xenophon de factis & dictis illius lib. 1. censebat omnia tentanda esse, ut dissidentes inter se fratres in gratiam restitueremus. Quo enim arctiori conjunctione homines cōstricti tenentur, eò acerbiora sunt odia, & vehementiora dissidia oriuntur inter ipsos illa diremta. Itaque cohortatione Chærephontem & Chærekratem fratres inter se contententes ad concordiam revocavit Philosophus ille: acerbitas autem & vehementia offensionis fraternæ & contentio præ cæteris nota fuit nostro sapienti Salomoni, qui Prov. cap. 18. vers. 19. illam μάλλιν ἀσπασθῶν, id est, magis rebellem, & tanquàm dicere liceret, magis irreconciliabilem esse docet, quàm oppidū fossis, vallis, mœnibusque firmissimis munitum contra suum principem: magis quoque obfirmatam, quàm pessulos repagulaque regii Palatii, ubi ararium & armamentarium collocata sunt, adversus nocturnos fures. Ut igitur illa loca non facillè perfodias, effringas & expugnes: ita ira fratrum non facillè reprimi potest.

Quod ita Polynices in Phœniis Euripidis queritur: ὦ δεινὸν ἔχθεσθαι μὰ τῆς εἰκείων φίλων καὶ δούλων τοῦσδε χροῖας διὰ δαχάς. Hic puto legendum, εἰκείων φίλων familiarium & amicorum, id est, quàm gravis est inimicitia o mater, similitum amicorum. & quàm difficile concitatur. Idem Poeta in Iphigenia Aulide: δεινὸν καὶ πρηγῆτοισι γίνεσθαι λόγους, μάχασθαι, ὅταν ἐμπέσωσι εἰς εἶναι μίσην & grave est inter fratres exoriri quæstiones & rixas de quavis re, vel quum incidunt in contentionem. Hujus rei rationem affert Aristoteles lib. 7. Polit. cap. 7. Quod a quibus beneficium debet, sibi arbitrantur, ab usâam præter officii prætermissionem damnatum accipiant, unde in proverbium abiit. Bella inter fratres esse acerbissima: qualia memorantur inter sacra Caini & Abelis, Esau & Jacobi: inter prophana Polynices & Eteoclis, Romuli & Remi. Fuit quoque odium Antonini Bassiani Caracallæ, qui fuit filius Severi Imperatoris in fratrem Getam infelissimum, cui non erat satis illum in gremio matris occidisse, nisi illius cædem postea cumulasset nec amicorum. Facit igitur prudentei Horatius, dum fratrum animos mutuis incensos odiis maturè restinguere conatur.

Cervicè indo.] Servius in Virgil. scribit, hanc vocem in singulari dici de collo, in plurali de superbiæ: sed fallitur: quia & cervicem & cervices frangi dicitur de amputatione hujus partis & quod de fastu & arrogantiâ dictum inveniatur, hoc translato sita bestiis contumacibus, refractariis & jugum detrectantibus. Hanc autem phrasin, indignum rumpere fœdus, Cic. enunciaret, vos indigni & inhonesti, qui pacta fœdera & reconciliationes renovato odio frangatis & violetis, quomodo loquitur Terentius in Eunu. Act. 5. Sc. 2. Nam si ego digna hac contumeliâ sum maxime, at tu indignus, quis faceres tamen. Sic loquitur Plato Epist. 7. ἢ ἀπείριον ἀκείσειν καὶ μὴ νέειν. Non est indignum juvene & non juvene audisse. Indigni rumpere. Gal. Cervicis est de honore de ne garder pas la reconciliation & paix faite entre vous, quod Græce dicitur, ἀνάγει μὲν ἐκ ἐμμένων τὰς συνθήκας, καὶ τὰς συνθήκας, ἀλλ' αὐτὰς λυεῖν ἀίχρως.

Explicatio Rethorica.

Allegoria est e metaphoris a captivis in quorum pedes inducuntur lignæ vel ferreæ compedes vel catenæ. Similis fuit Ode 11. lib. 4. Tenesq; gratâ compede victum: quod uno verbo potest Græcè dici πεπεδημένον κατ' ἕξει, ut Hebrus vincus compede nivali sinetropo, ἔβησεν τὰς χιόνας πεπηγῶς. Hebrus glacie nivali concretus & compactus

b Synecdoche est generis per Enallagen numeri periphrastica Helleponti, ut turres pro arcibus Sestu & Abydi, & potius pro ipsis oppidis. **c** Metaphora est nota pro conventu & comitatu doctorum virorum, qui comitantur Tiberium. Paullò aliter est translata hæc Od. 3. l. 1. ubi cohors ebrum dicitur,

d Metony.

d Metonymia est subjectorum pro libris scriptis de rebus Augusti in bello & in pace gestis: quarum memoria diuturna est futura.

e Sumtum a liquidis, pro, commendat memoriae multorum posterorum.

f Metonymia subjecti pro nomine Titii, qui ipse scriptis celebratur, & in ore omnium versabitur.

g Allegoria est ab aquarum abundantia & paucitate, ad significandam ubertatem carminis Pindarici, & aliorum jeunitatem.

h Metonymia est subjecti pro versibus Lyricis & Latinis, qui fidibus canebantur, ut Thebanos modos pro Pindaricis, quorum scriptor Thebanus fuit, & Dirceus Ode 2. l. 4. dictus.

i Metaphora est ab ampulla, & lecytho, vase ventris tumidi, & oris stricti, Gall. *Phsolle*, pro, loqui & scribere magnifice & superbe, ac velut edere sonitum similem ei, quem reddit liquor ex ampulla effluens, simili tropo dicit *θήσει λικυθῆεν* lib. 13, pro amplificare, & pigmentis oratoriis illustrare, & Scholiast. Aristoph interpretatur in avibus, *μικρὸν βοῶντι καὶ φωνῆν*. *vehementius clamare & strepere*, *ὅτι λίκυθῶ περισημένῃ ἦχον ἀποτέλει*. quod ampulla vel olearia, vel unguentaria, vel pigmentaria fluitu distenta sonitum edit, ut follis.

k Agnosco hic synecdochen generis pro Poetica. Sensus igitur est: Titius condit poema turgidum & inflatum, & superbum, quod tamen potest intelligi *εἰρωνικός*, ut dictum est in Dialecticis.

l Simile est polyptoton illi prioris Epistolae: *dicte & dicende*, quod Graece reddas *πρόσθεσι καὶ λήσσειν διὰ λέγειν, παρὰ τὴν εὐθείαν, μάλα καὶ παρὰ τὴν εὐθείαν*.

m Metaphora est a corporis bonis ad illa ingenii: quales sunt libri strictae vel solutae orationis & aliam mentis opera, quae ne compilet, neque pro suis venditet, Celsus hic monetur.

n Aperta est metonymia adjuncti simulacri pro aede Palatii sacra Apollini, juxta quam instructa fuerat bibliotheca omni genere Graecorum scriptorum & Latinorum referta, ut dictum est Ode 51. l. 1. Simili tropo dicit Suet in Octav. c. 11. *Supra duo milia librorum fatidicorum undiq; contracta cremavit, ac solos retinuit Sibyllinos, hos quoq; delectu habito, condiditq; duobus forulis accuratis sub Palatii Apollinis basi*.

o Metonymia est adjuncti pro plumis versicoloribus.

p Allegoria est ab apibus, quae circumvolitando explorant suavissimos quosq; flosculos, & suaviores delibant & carpunt ad mellificium, ut significet Poeta, id se valde cupere, ut sciat, quod genus melliti & suavis carminis Florus meditetur. Tale loquutionis genus fuit Od. 2. l. 4. comparate tractatum, eamq; ob rem proprie sumtum.

q Nota est metaphora ab asperis, incomtis & hispidis corporibus ad ingenium limatum, docile & subactum.

r Nota est quoq; translatio qualis est in Bruto Ciceronis, *Linguam acere exercitatione dicendi*, pro praeparare & exercitare Gallice: *affiler & habiliter salangue*, quod proprie dixit Ode 20. lib. 3. de laena: *que dentes accuit tremendos*. Haec certe exercitatio perutilis est turbide & blasè loquentibus, ut Alcibiadi & Demostheni dicitur profuisse.

s Ita Virgilius Eclog. 8. *victrices lauros* per quamdam metonymiae speciem, pro, denunciantes victoriã, vel, ornantes victores: quomodo videtur Cic. 1. ad Attic appellare *litteras victrices*: sed proprie hic Poeta Ode 4. l. 4. Rhetorum & Vindelicorum catervas diu lateq; victrices vocat, non denunciantes victoriam, sed etiam consequutas saepe olim & diu eã potitas.

t Metaphora est a chirurgis, qui fatus quosdam ad sedandum & leniendum dolores adhibent partibus corporis male affectis, & ad pus maturandum: attamè hæc fomenta sunt saepius longe diversa. Non enim avellant malum, sed efficiunt, ut ingravescat: ideoq; remota, ut minime profutura, quemadmodum dixit Epistola proxima, podagram non sanati fomentis, sed recrudescere postea morbum. Sic studia honorum & divitiarum vocat fomenta curarum, id est, alimenta & pabula cupiditates alius alias mordacesq; curas cummulatura.

u Ex hoc duplici genere synecdochicis intellige, collocandam esse operam & curam in percipienda primùm sapientia, deinde in actum vita moribusq; proferenda: si volumus nostris civibus prodesse.

x Metonymia subjecti pro civibus & popularibus nostris unã cum epanaphora.

y Allegoria e metaphoris a corporibus frustra compactis, quum statim dissolvantur ad malam animorum conjunctionem indicandam: talis fuit reconciliatio Flori & Munatii, talis Antonii & Augusti. Similibus tropis utitur Cic. Epist. 50. lib. 3. *Hoc mihi da atq; largire, ut Manl. Curium sartum ac rectum, ut ajunt, ab omniq; incommodo, detrimento, molestia sincerum integrumq; conserves*. Ubi interpretes annotant, id, quod est rei inanimatae ad hominem translatum esse. Proprie autem eundem loquutum Epist. 11. ejusdem lib. *Arpinatum quidem omnia commoda omnesq; facultates, quibus es sacra conficere & sartum rectum a dium sacrarum, locorumq; communium tueri possint, &c.* sed de sartis tectis vide Festum.

z Hoc verbum translatum est ab his, quia alieno arbitrio vehuntur, minime sui potentes, ut Od. 9. l. 2. annotatum est ex Agell. ad vehementiam cruciatus, quo imperitirerum & irati anguntur indicandam. Est praeterea in *calidus sanguis* synecdochica periphralis *ira*, ut metaphora a bestiis indomitis.

EPIST. IV. AD ALBIVM TIBVLLVM.

Theticum.

Cui nihil deest a Diis ad aliquod nobile facinus obeundum, huic quilibet dies tanquam postremus in illo efficiendo consumendus est.

Albi nostrorum sermonum a candide iudex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pa-
dana?

Scribere, quod Cassi Parmensis opuscula vincat?
An tacitum sylvas inter reptare salubres,
Curantem quicquid dignum sapiente bonoq; est?
Nō tu corpus eras sine pectore? Dī tibi formam,
Dī tibi divitias dederant, artemq; fruendi.
Quid voveat dulci nutricula majus alumno,

Quam sapere & fari, ut possit quae sentiat & cui
Gratia, fama, valetudo contingat abunde,
Et mundus victus, non deficiente crumena?
4. Inter spem, curamq; timores inter & iras,
5. Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superveniet quae non sperabitur hora.
5. Me pinguem & nitidum bene curat a curæ vises,
Quum ridere voles, Epicuri de grege h porcum.